

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มติ ๕.๔ การจัดการปัญหาหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ ห้องจูปีเตอร์ ๔ - ๖ อาคารชาเลนเจอร์ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

ในปัจจุบัน ปัญหาหมอกควันเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอทั้งในพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้ แม้ทั้งสองพื้นที่มีแหล่งกำเนิดที่แตกต่างกัน เช่น ในพื้นที่ภาคเหนือปัญหาหลักมักเกิดจากการเผาป่าและพื้นที่เกษตร ขณะที่ในพื้นที่ภาคใต้ ต้นตอปัญหาหมอกควันเกิดจากแหล่งธรรมชาติในประเทศเพื่อนบ้าน จึงอาจมีวิธีป้องกันแก้ไขที่แตกต่างกันไป แต่จะนำเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมให้ได้มากที่สุด ช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนของทุกปี พื้นที่ ๘ จังหวัดในภาคเหนือตอนบนของประเทศมักเกิดปัญหาหมอกควันโดยมีปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กมีจำนวนมากเกินค่ามาตรฐานที่กำหนด (ค่ามาตรฐาน PM ๑๐ = ๑๒๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) และดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) อยู่ในเกณฑ์มีผลเสียต่อสุขภาพซึ่งติดตามมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๕ มีทั้งจำนวนวันและปริมาณฝุ่นสูงเกินค่ามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางสมัชชาฯ ได้กำหนดทิศทางออกเป็น ๖ ด้าน โดยในหัวข้อที่ ๕ เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาที่ดินคือสนับสนุนให้เกษตรกรนำเอาเศษวัสดุการเกษตรมาใช้ทำปุ๋ยหมักโดยระบุว่าเป็นกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน สรุปทิศทางทั้ง ๖ ด้านของสมัชชาฯ เป็นแผนแก้ไขปลายเหตุ ไม่ใช่แผนที่จะเป็นการที่ทำให้สุขภาพของประชาชนดีขึ้นแต่อย่างใด จึงขอเสนอแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดหมอกควันที่ทำอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนดังนี้

๑. แก้ปัญหาต้นเหตุโดยวิเคราะห์ต้นเหตุให้ถูกต้องโดยเศษวัสดุทางการเกษตรที่เผาไหม้ ได้แก่ นาข้าว อ้อย และข้าวโพดต้องทำให้ litter ต่าง ๆ มีค่ามีราคา จะได้ไม่เผา โดยส่งเสริมให้นำไปทำอุตสาหกรรมเพื่อลด Substrate และทำเป็นผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น
๒. แยกปัญหาต้นเหตุของไฟให้ถูกต้อง แบ่งเป็น ๔ สาเหตุ คือ ไฟจากป่า ไฟจากพื้นที่เกษตร ไฟจากตัวเมืองและพื้นที่อุตสาหกรรม และท้ายสุดไฟและหมอกควันข้ามแดน ซึ่งไม่เห็นว่ทั้ง ๔ แหล่งต้นไฟ มีแนวทางป้องกันอย่างไร มีแต่แนวทางการช่วยอบรมให้ความรู้ สำหรับหมอกควันข้ามแดนจากต่างประเทศป้องกันแก้ไขได้ยาก
๓. ควรมีการตั้งโจทย์ที่เรียกว่า ดึงฟืนฟางออกจากไฟ คือทำให้ Organic litter ลดลงให้หมด คือการลดทอน Biomass จากฟางข้าว จากตอซังข้าวโพด และลดการเผาอ้อยก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว โดยใช้มาตรการทางด้านนโยบายของรัฐที่สนับสนุนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็นด้านของเอกชนและราชการ อาทิ เกษตร อุตสาหกรรม พลังงาน เทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัย และชุมชนมีการนำ Organic litter ไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องและมีมูลค่าเพิ่ม
๔. ให้สมัชชาทบทวนพื้นที่ดำเนินการเป็นพื้นที่ต้นแบบเพื่อกระชับพื้นที่ที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับงานที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยเสนอสมัชชาให้พิจารณาป้องกันแก้ไขสุขภาพแห่งชาติของประชาชนเป็นพื้นที่นำร่องเดียวกันกับ ๖ เมืองเกษตรสีเขียวต้นแบบ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ หนองคาย ศรีสะเกษ จันทบุรี ราชบุรี และพัทลุง
๕. ขอให้ กผง. ทบทวนงบประมาณ อบรมทำแปลงสาธิตทดสอบขนาดใหญ่ ทั้งกิจกรรมการลดเผาในพื้นที่โล่ง การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุ การปลูกไม้ยืนต้นในหัวไร่ปลายนา ในโครงการภาวะโลกร้อนของกรมพัฒนาที่ดิน โดยส่งเสริมและแนะนำจากการวิเคราะห์พื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ที่เป็นพื้นที่ต้นไฟ

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานที่ดียิ่งขึ้น) เพราะหากไม่ใช้หลักวิชาการนำ จะทำให้เวลานำไปปฏิบัติจะเกิดปัญหาตามมาอย่างมากในเรื่องของการลดหมอกควันไฟข้ามแดน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างในแต่ละจังหวัด

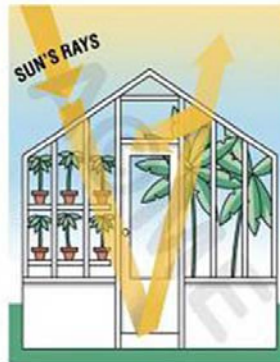
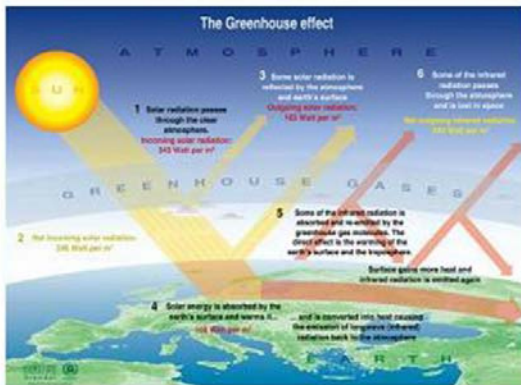
เขียนโดย นายยุทธศาสตร์ อนุรักษ์พันธุ์
รักษาการ ผชช.ด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ
ผอ.กลุ่มวิจัยและพัฒนาการบรรเทาภาวะโลกร้อน

โปรแกรม ThaiCO₂

เป็นโปรแกรมสำหรับจัดทำฐานข้อมูลการเกิดก๊าซ CO₂ โดยการเผาเศษพืชและไฟไหม้ในพื้นที่ป่า

ThaiCO₂

CO₂ gas inventory and soil carbon sequestration in the agricultural part.

Version: 1.0.0
Platform: Windows2000, XP, 2003
<http://www.ldd.go.th>
Copy right (c) 2008 by Land Development Department

ทีมงานผู้จัดทำ:
นาย มุทชฉิม อเนกดิษฐ์ นักวิชาการเกษตร 8 กรมพัฒนาที่ดิน
yutchai2004@yahoo.com
นาย พงศธร เขียวพิทักษ์ นักวิทยาศาสตร์ 5 กรมพัฒนาที่ดิน
น.ส. สมจินต์ วาณิชเสถียร นักวิชาการเกษตร 4 กรมพัฒนาที่ดิน
นาย พงศศิระ วิเศษวานนท์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการ
จัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
นาย ฉลอง เขียวพิทักษ์ รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ด้านวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรายงานสถานการณ์การเกิด Hotspot และการเกิดก๊าซ CO₂ จากไฟไหม้ป่า และการเผาเศษพืชจากภาคเกษตรกรรม และกักเก็บคาร์บอนลงดิน
2. เพื่อติดตามการฝังกลบต่อซังของเกษตรกรในพื้นที่ 77 จังหวัด
3. เพื่อทราบรูปแบบการจัดทำระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำในพื้นที่ 77 จังหวัด
4. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและการณรงค์ลดภาวะโลกร้อน

โปรแกรม ThaiCO₂ จะแสดงรายละเอียด

1. พิกัดของจุดที่เกิด Hotspot
2. ตำบล อำเภอ และจังหวัดที่เกิด Hotspot
3. การใช้ประโยชน์ของที่ดินส่วนใหญ่ในบริเวณนั้น
4. มวลชีวภาพ (Biomass) และมวลแห้ง (Dry matter)
5. เปอร์เซ็นต์คาร์บอนในพืช
6. ปริมาณคาร์บอนที่ปลดปล่อย
7. เขตอนุรักษ์และประเภทของเขตอนุรักษ์

ประโยชน์

1. ทำให้ทราบพิกัดบริเวณพื้นที่ที่เกิด Hotspot ในทุก ๆ บริเวณซึ่งเป็นแหล่งปลดปล่อย CO₂ ออกสู่บรรยากาศ ทำให้การเฝ้าระวังการเกิด Hotspot ทำได้ง่ายขึ้น
2. ทำให้ทราบว่า การเผา dry matter ในพื้นที่ 1 ไร่ จะสามารถปลดปล่อยเป็น CO₂ ได้ปริมาณเท่าใด
3. หากงดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรจะสามารถกักเก็บคาร์บอนได้ปริมาณเท่าใด

รายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติม

กลุ่มวิจัยและพัฒนากการบรรเทาภาวะโลกร้อน สำนักวิจัยและพัฒนากการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

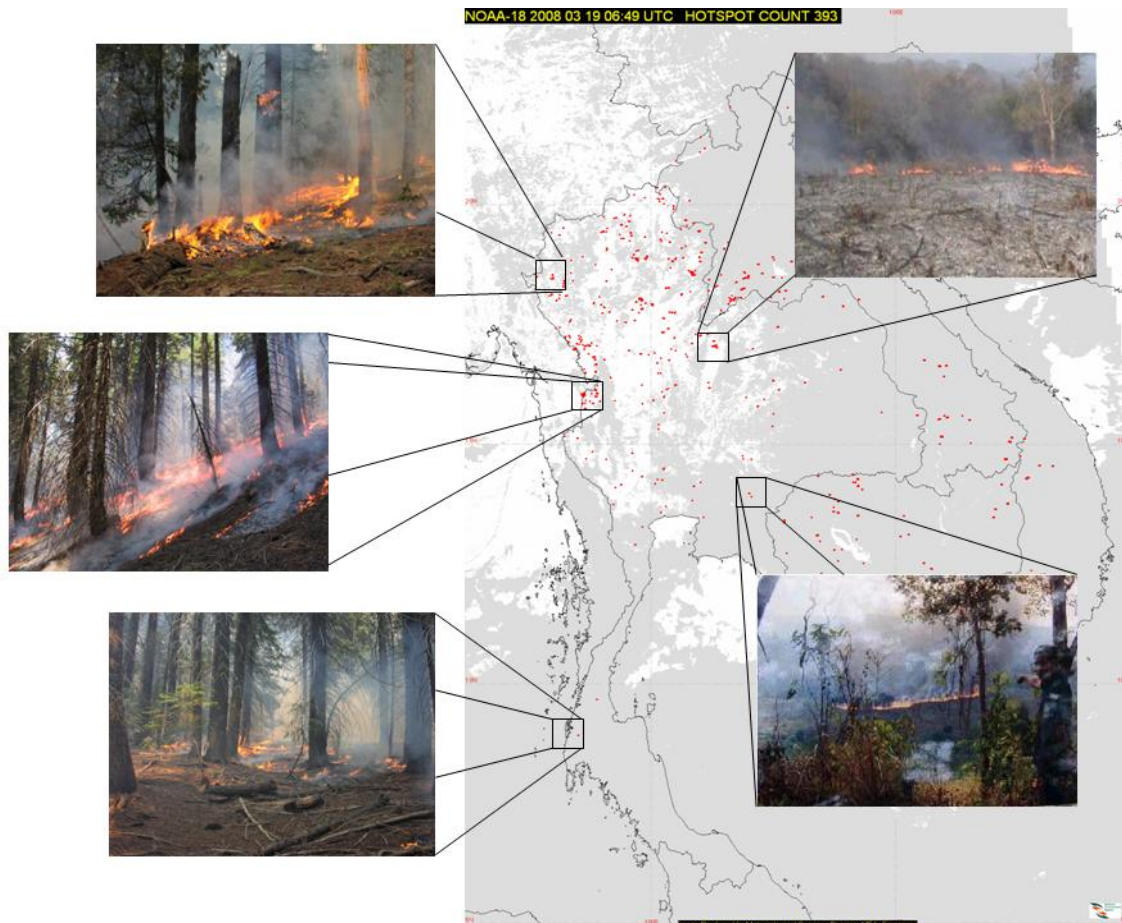
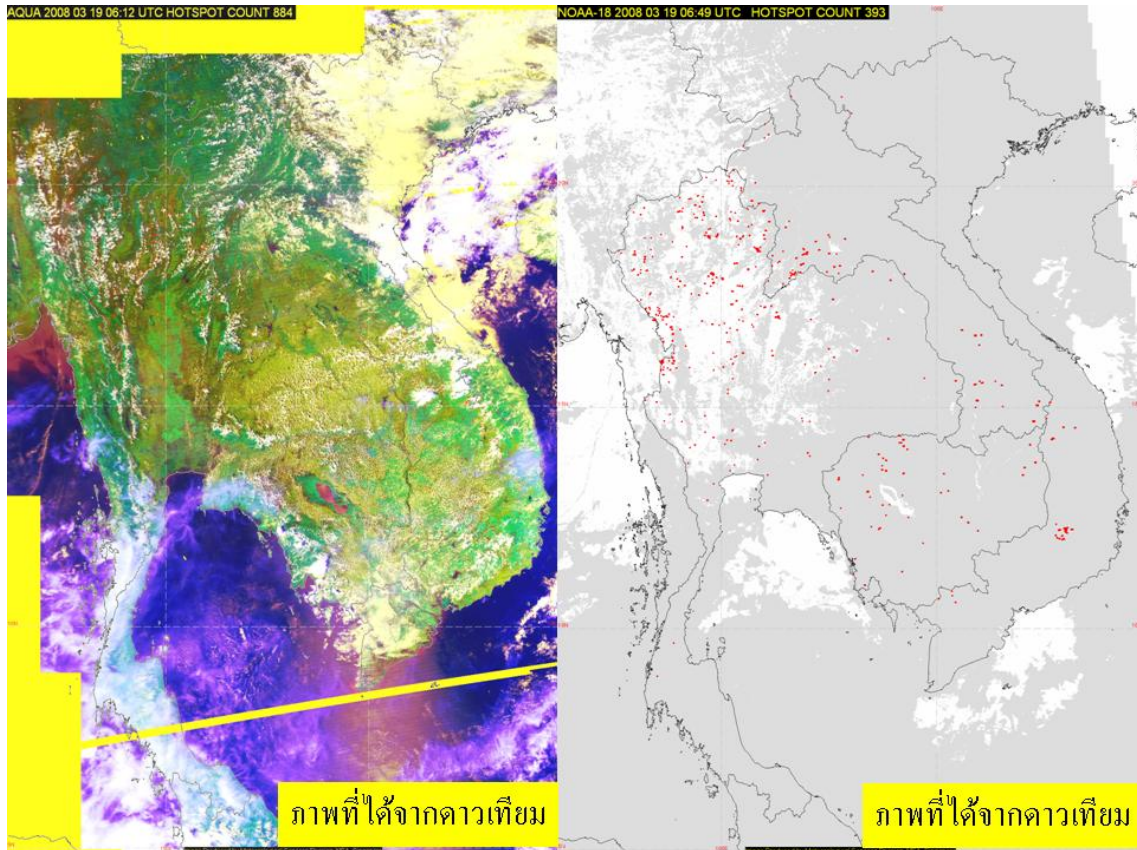
โทรศัพท์ 02-579-5546

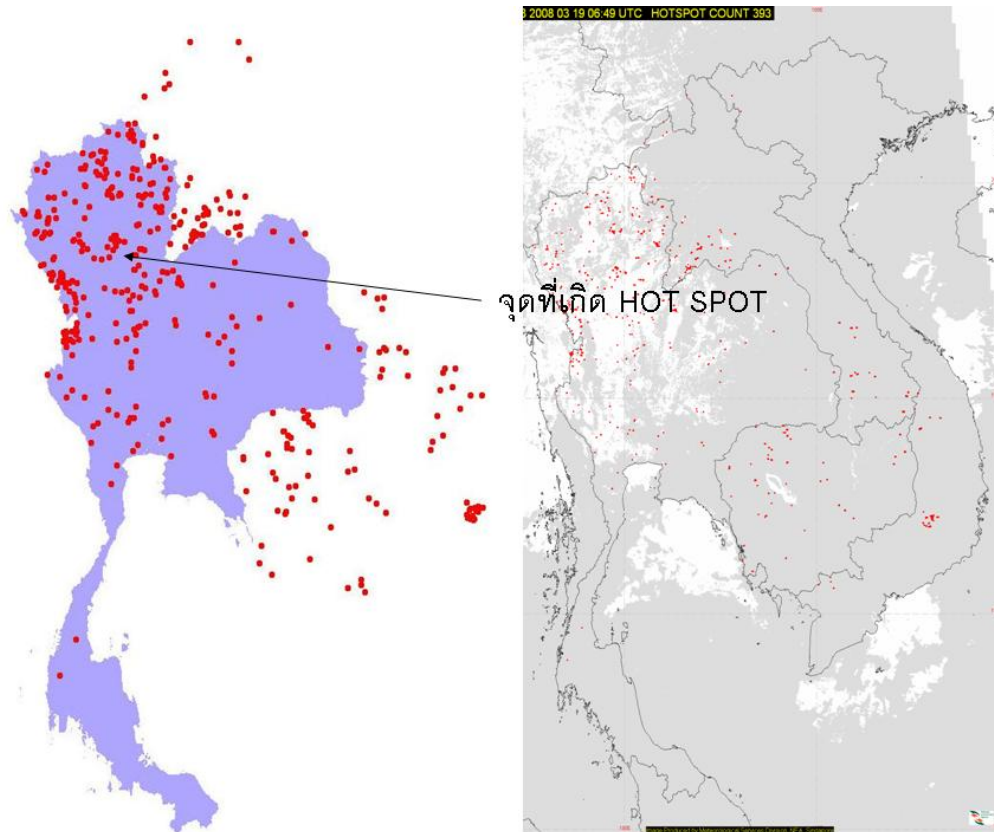
e-mail ayuthasart@gmail.com

Facebook เมืองเกษตรสีเขียว <https://www.facebook.com/chatnapa.kumsaen.7>

Fan page เมืองเกษตรสีเขียว <https://www.facebook.com/greencity6gac?fref=ts>

ภาพการเกิด Hotspot

ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการเกิด Hotspot ในพื้นที่เกษตรกรรม

ส้ม 1 ไร่มีเศษวัสดุ 5,560 kg
 drymatter 2,224 kg
 หากมี% C = 50
 จะมีปริมาณ C = 1,112 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 4,136.64 kg/ไร่

ลำไย 1 ไร่มีเศษวัสดุ 2,000 kg
 drymatter 800 kg
 หากมี% C = 50
 จะมีปริมาณ C = 400 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 1,488 kg/ไร่

ขามพราดา 1 ไร่มีเศษวัสดุ 858 kg
 drymatter 343.2 kg
 หากมี% C = 50
 จะมีปริมาณ C = 171.6 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 638.35 kg/ไร่

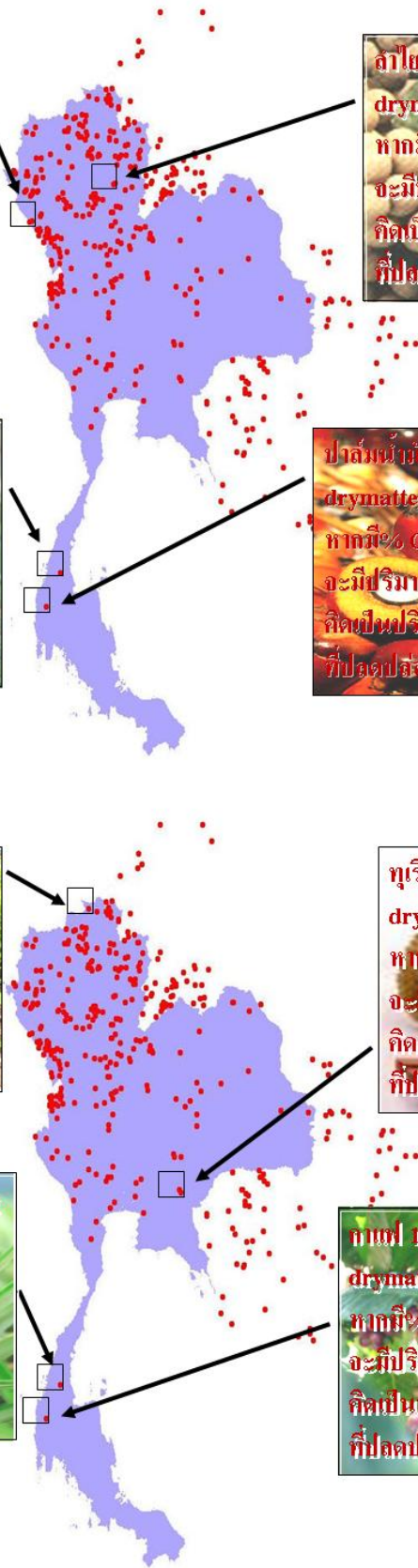
ปาล์มเน่ามัน 1 ไร่มีเศษวัสดุ 2,725 kg
 drymatter 1,090 kg
 หากมี% C = 60.95
 จะมีปริมาณ C = 664.355 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 2,471.4 kg/ไร่

อ้อยเหลือ 1 ไร่มีเศษวัสดุ 470.4 kg
 drymatter 188.164 kg
 หากมี% C = 42.55
 จะมีปริมาณ C = 80.06 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 297.83 kg/ไร่

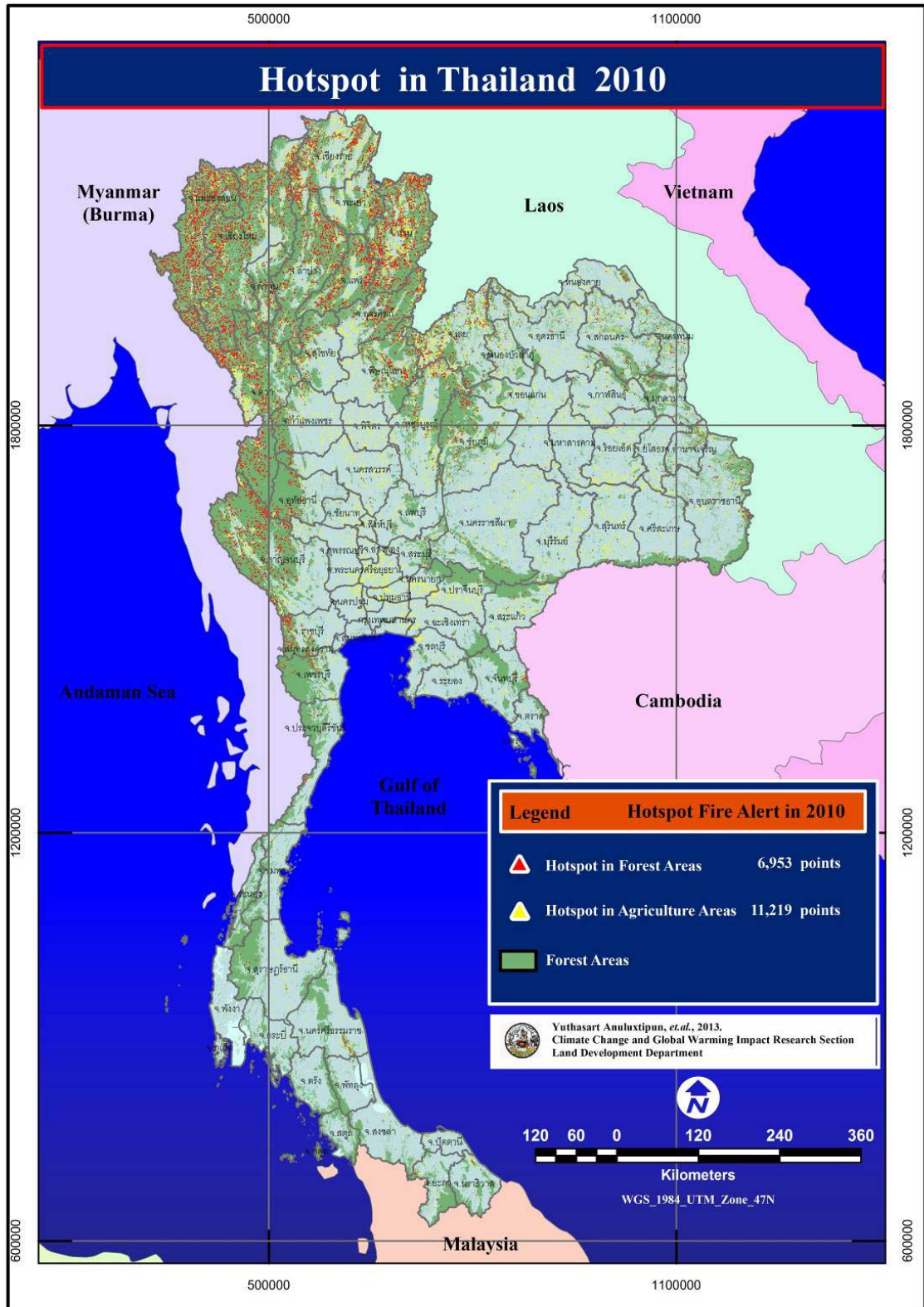
ทุเรียน 1 ไร่มีเศษวัสดุ 2,626 kg
 drymatter 1,050.4 kg
 หากมี% C = 50.65
 จะมีปริมาณ C = 531.818 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 1,978.86 kg/ไร่

ต้นปะลาง 1 ไร่มีเศษวัสดุ 3,733 kg
 drymatter 1,493.2 kg
 หากมี% C = 46.8
 จะมีปริมาณ C = 698.818 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 2,599.6 kg/ไร่

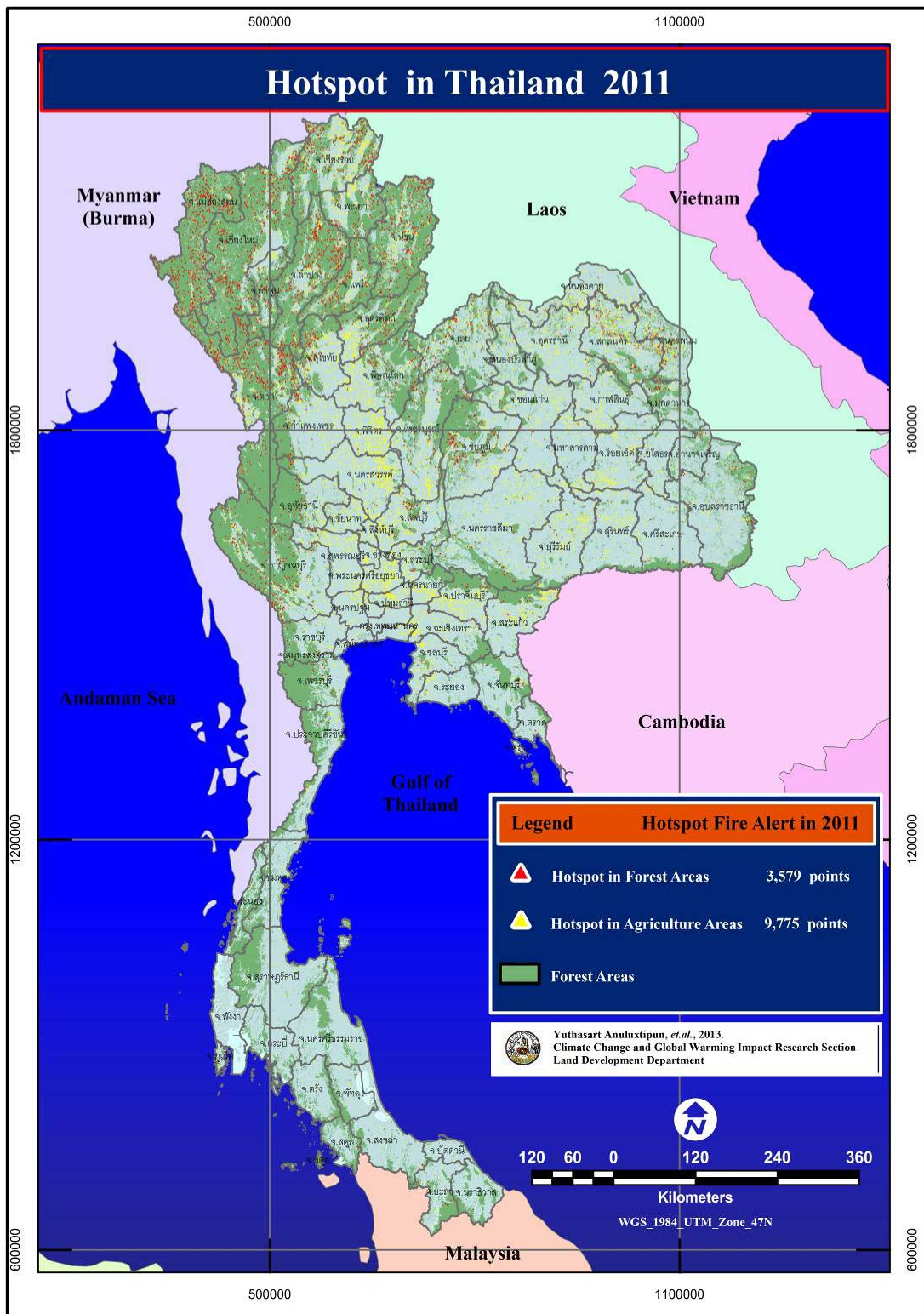
กาแฟ 1 ไร่มีเศษวัสดุ 318 kg
 drymatter 127.2 kg
 หากมี% C = 65.05
 จะมีปริมาณ C = 82.744 kg C
 คิดเป็นปริมาณ CO₂
 ที่ปลดปล่อย = 307.81 kg/ไร่

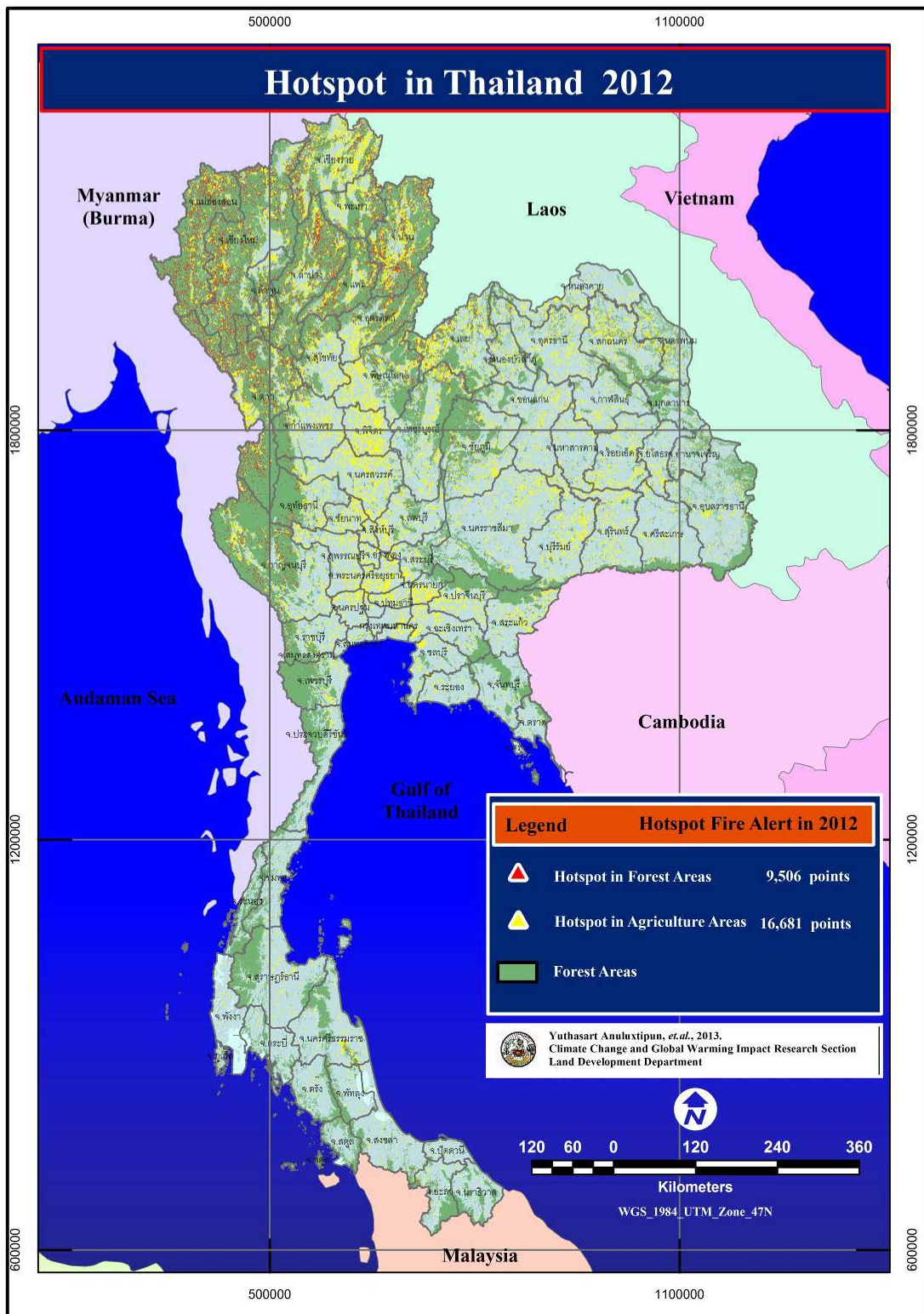
รายละเอียดจุดไหม้ไฟที่ติดตามจากดาวเทียม ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕

แผนที่ 1 จุดที่เกิดไฟของประเทศไทย ปี 2553 (Hotspot in Thailand 2010) เป็นตัวแทนแสดง Carbon losses

แผนที่ 2 จุดที่เกิดไฟของประเทศไทย ปี 2554 (Hotspot in Thailand 2011) เป็นตัวแทนแสดง Carbon losses

แผนที่ 3 จุดที่เกิดไฟของประเทศไทย ปี 2555 (Hotspot in Thailand 2012) เป็นตัวแทนแสดง Carbon losses